

CYNGOR SIR YNYS MON	
Pwyllgor:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	28 Mehefin 2023
Teitl yr adroddiad:	Protocol Cyfarfodydd Hybrid i Aelodau
Pwrpas yr adroddiad:	Adolygu'r protocol a chodi ymwybyddiaeth aelodau o'r trefniadau.
Awdur:	Pennaeth Democrataidd

Cefndir

1. Mae gan y Cyngor brofiad helaeth erbyn hyn o gynnal cyfarfodydd rhithiol a chyfarfodydd hybrid ac o we-ddarlledu ei brif gyfarfodydd. Mae cyfarfodydd aml-leoliad wedi galluogi'r Cyngor i ddiweddarau a thrawsnewid y ffordd y mae'n cynnal busnes. Mae wedi galluogi'r Cyngor fod yn fwy hyblyg ac effeithlon, a galluogi'r Cyngor godi ei broffil yn y gymuned leol a dod â'i waith i mewn i gartrefi pobl yn uniongyrchol.
2. Gwnaed trefniadau mewn deddfwriaeth i ganiatáu "cyfarfodydd o bell" am y tro cyntaf yn adran 4 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Ar ddechrau'r pandemig Covid ym mis Mawrth 2020, lluniodd Llywodraeth Cymru Reoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020. Sefydlodd y rhain fframwaith lle'r oedd yr holl awdurdodau perthnasol yn galw cyfarfodydd drwy ddull o bell drwy gydol 2020 ac am ran o 2021. Erbyn hyn, mae'r gofynion statudol ar gynnal cyfarfodydd o bell a gwe-ddarlledu cyfarfodydd wedi eu cynnwys yn Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.
3. Mae gan y Cyngor ddwy ddogfen sy'n rhoi arweiniad i Aelodau ar sut i weithredu ac ymddwyn mewn cyfarfodydd rhithiol a hybrid, sef y "Protocol ar gyfer Cynnal Cyfarfodydd Cyngor / Pwyllgor Hybrid" a "Canllawiau Mynychu Cyfarfodydd o Bell i Aelodau".
4. Lluniwyd y Canllaw yn wreiddiol mewn ymateb i'r rheoliadau Covid a lluniwyd y Protocol mewn ymateb i Ddeddf 2021. Mae elfennau o'r wybodaeth yn y ddwy ddogfen, ac yn y Canllaw yn benodol, wedi dyddio ac mae llawer o ddyblygu rhwng y ddwy ddogfen.

Camau nesaf

5. Mae'n amserol felly i adolygu y trefniadau ac i gyfuno'r ddwy ddogfen mewn un er mwyn sicrhau bod yr arweiniad i Aelodau yn gyfredol ac mewn un lle.
6. Bwriad y Protocol drafft a gyflwynir i'r Pwyllgor yw cefnogi ac ategu yr arweiniad a'r rheolau sydd yng Nghyfansoddiad y Cyngor, drwy roi mwy o wybodaeth am drefniadau cyfarfodydd hybrid. Bwriedir iddo hefyd gefnogi'r Cod Ymddygiad i Aelodau drwy egluro y disgwyliadau ar aelodau wrth iddynt ymuno mewn cyfarfodydd o bell.
7. Mae'r Protocol yn cynnwys gwybodaeth am egwyddorion cyffredinol gan gynnwys amcan y Cyngor i sicrhau bod cyfarfodydd hybrid / o bell yn cael eu cynnal mor debyg â phosibl i gyfarfodydd mewn un lleoliad.
8. Mae hefyd yn delio â materion ymarferol, gan gynnwys:
 - Ymuno a gadael cyfarfodydd
 - Sicrhau cyfrinachedd wrth ymuno o bell
 - Ymddygiad wrth ymuno o bell
 - Cadeirio a phleidleisio
 - Adroddiadau eithriedig
 - Cyngor a chymorth pellach
9. Dogfen ddrafft yw'r Protocol, felly rydym yn croesawu sylwadau a chynigion gan aelodau ar y cynnwys, gan nodi y bydd angen cadw at ddyletswyddau statudol.

Argymhelliad

10. Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried y Protocol drafft ac yn ddibynnol ar unrhyw sylwadau, argymell i'r Cyngor ei gymeradwyo.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL AR GYFER CYNNAL CYFARFODYDD CYNGOR / PWYLLGOR HYBRID

1. PWRPAS Y PROTOCOL

- 1.1 Pwrpas y Protocol hwn yw darparu cyfarwyddyd i aelodau, ynglŷn â'r prosesau i'w dilyn wrth gynnal cyfarfodydd ffurfiol y Cyngor ar ffurf hybrid. Mae'n berthnasol i brif gyfarfodydd y Cyngor.
- 1.2 Mae cyfarfodydd hybrid yn cyfuno cyfarfodydd wyneb yn wyneb, a chyfarfodydd rhithiol, gyda rhai aelodau'n bresennol yn Siambr/ystafell bwyllgor y Cyngor ac eraill yn ymuno o bell.
- 1.3 Rhaid i awdurdodau lleol wneud trefniadau ar gyfer cynnal cyfarfodydd hybrid, neu gyfarfodydd rhithiol yn unol â Rhan 3 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Diwygiwyd cyfansoddiad y Cyngor i gadarnhau hynny.
- 1.4 Mae'n ofyniad statudol i'r Cyngor ddarlledu ei brif gyfarfodydd ac i sicrhau mynediad i'r cyfarfodydd hynny "o bell". Mae hefyd yn ofyniad statudol, yn ystod cyfarfodydd hybrid, bod yr holl gyfranogwyr yn gallu gweld a chlywed ei gilydd a bod cyfleusterau cyfieithu ar y pryd ar gael.
- 1.5 Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn rhoi arweiniad ynghylch llywodraethu a threfnu cyfarfodydd y Cyngor. Bwriad y Protocol hwn yw ategu'r gofynion cyfansoddiadol a rhoi arweiniad ychwanegol mewn perthynas â chyfarfodydd hybrid.

2. EGWYDDORION CYFFREDINOL

- 2.1 Mae cyfarfodydd aml-leoliad sy'n cael eu darlledu yn cynnig cyfle i awdurdodau ddiweddarau a thrawsnewid y ffordd y maent yn cynnal busnes. Maent yn darparu cyfleoedd i awdurdodau ddod yn fwy hyblyg ac effeithlon, a hefyd i godi eu proffil yn y gymuned leol a dod â'u gwaith i mewn i gartrefi pobl yn uniongyrchol. Mae mynediad cyhoeddus at gyfarfodydd aml-leoliad yn debygol o fod yn sylweddol uwch na lefel cynulleidfaoedd cyfarfodydd ffurfiol pan oeddent i gyd yn cael eu cynnal wyneb yn wyneb.

- 2.2 Bydd modd i aelodau o'r cyhoedd barhau i fynychu Siambr y Cyngor, neu'r stafell bwyllgor i wrando ar gyfarfodydd cyhoeddus, cyn belled bod cyfanswm niferoedd ddim yn mynd tu hwnt i gyfyngiadau asesiadau risg a threfniadau iechyd a diogelwch.
- 2.3 Mae'r Protocol hwn wedi ei danategu gan yr egwyddorion sylfaenol y dylid ymddwyn yn unol â'r Cod Ymddygiad i Aelodau a chynnal uniondeb a diogelwch unrhyw wybodaeth eithriedig/gyfrinachol. Disgwylir i aelodau sy'n ymuno yn rhithiol ymddwyn fel pe baent yn gorfforol yn yr ystafell bwyllgor / Siambr a chymryd ystyriaeth o'r ffaith bod cyfarfodydd yn cael eu darlledu a'u recordio.
- 2.4 Amcan y Cyngor yw sicrhau bod cyfarfodydd hybrid mor debyg â phosibl i arferion blaenorol y Cyngor a byddant yn dilyn y rheolau arferol yn y Cyfansoddiad.

3. PROTOCOL AR GYFER CYFARFODYDD HYBRID

- 3.1 Bydd y Cyngor yn cynnal cyfarfodydd hybrid drwy ddefnyddio'r cyfleusterau sydd ar gael yn Siambr y Cyngor a'r ystafell bwyllgor, i alluogi pobl i fynychu cyfarfodydd a phwyllgorau'r Cyngor o bell neu wyneb yn wyneb.
- 3.2 Cyn unrhyw gyfarfod, bydd y Gwasanaeth Democrataidd yn sicrhau bod pob aelod, swyddogion perthnasol a chyfranogwyr eraill wedi cael gwahoddiad i ymuno â'r cyfarfod a'u bod yn deall sut i ymuno â'r cyfarfod yn ddigidol.
- 3.3 Er mwyn hwyluso trefniant rhai cyfarfodydd, mae'n bosibl bydd angen i'r Gwasanaeth Democrataidd gael gwybod ymlaen llaw faint o aelodau sy'n debygol o fynychu yn gorfforol neu'n rhithiol. Mewn amgylchiadau o'r fath bydd cais yn cael ei wneud ymlaen llaw drwy arweinyddion y grwpiau.
- 3.4 Os oes cworwm, bydd unrhyw gyfarfod yn mynd rhagddo, hyd yn oed os oes unrhyw aelodau heb lwyddo i gysylltu. Os bydd aelod yn cyrraedd yn hwyr, dylent roi gwybod i'r cadeirydd ar unwaith a gwneud sylwadau a phleidleisio ar eitemau agenda cyflawn yn unig. Gellir gwneud hyn ar lafar, neu drwy anfon neges i un o'r swyddogion Gwasanaethau Democrataidd sydd yn y cyfarfod.

- 3.5 Wrth fynychu o bell, rhaid i'r aelodau sicrhau eu bod yn aros ar-lein drwy gydol y drafodaeth, a'r bleidlais, gyda'r camera ymlaen er mwyn cynnal gonestrwydd y broses o wneud penderfyniadau a lleihau'r siawns o her gyfreithiol i unrhyw benderfyniad. Os oes rhaid i aelod adael y cyfarfod dros dro, dylent sicrhau bod y camera wedi'i ddiffodd ac anfon neges i un o'r swyddogion Gwasanaethau Democrataidd sydd yn y cyfarfod e.e. "Rhaid i mi adael am 5 munud" a "Dwi'n ôl". Mae hyn yn efelychu'r sefyllfa yn Siambr y Cyngor neu'r ystafelloedd pwyllgor pan fydd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd yn nodi gweithgarwch o'r fath. Mae angen rheoli yn ofalus er mwyn sicrhau cywirdeb presenoldeb a phwy all bleidleisio ar unrhyw fater.
- 3.6 Wrth fynychu o bell, rhaid i aelodau ac unrhyw gyfranogwyr sicrhau bod yr ystafell y maent ynddi yn ddiogel, bod y drws i'r ystafell ar gau ac nad oes dim byd yn ymyrryd ar y cyfarfod gan ei bod hi'n bwysig sicrhau rhywfaint o ffurfioldeb yn ystod cyfarfodydd. Anogir aelodau i ddefnyddio cefndir corfforaethol Cyngor Sir Ynys Môn. Gellir cael cymorth swyddogion y Gwasanaeth Democrataidd i wneud hyn os oes angen. Fel arall, gofynnir i aelodau eistedd o flaen cefndir niwtral.
- 3.7 Wrth fynychu o bell, fe ddylai aelodau fod ar eu pen eu hunain. Ni chaniateir i unrhyw un arall fod yn bresennol yn yr ystafell y mae'r aelod yn ymuno â'r cyfarfod ohoni pan fydd materion cyfrinachol yn cael eu trafod.
- 3.8 Mae'n ofynnol i aelodau ddatgelu unrhyw ddiddordebau personol a diddordebau sy'n rhagfarnu sy'n codi mewn cyfarfodydd rhithiol yn yr un modd ag y byddent ar gyfer cyfarfodydd y byddent yn eu mynychu'n gorfforol. Pe byddai aelod yn datgan diddordeb sy'n rhagfarnu mewn perthynas ag eitem benodol ar yr agenda, er mwyn cydymffurfio â'r Cod Ymddygiad ar gyfer yr Aelodau byddant yn cael eu tynnu o'r cyfarfod gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a'u rhoi yn yr 'ystafell aros' yn ystod yr eitem berthnasol. Mae gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd hefyd yr hawl i dynnu eraill sydd yn bresennol, megis siaradwyr cyhoeddus, neu aelodau'r cyhoedd o'r cyfarfod wedi i'r aelodau bleidleisio i symud i sesiwn caeedig i drafod busnes eithriedig. Pe byddai aelod sy'n bresennol yn y cnaud yn datgan diddordeb personol ragfarnus, disgwylir iddynt adael yr ystafell yn ystod yr eitem; yn unol â'r drefn arferol. Ar ddiwedd yr eitem a chyn cychwyn yr eitem nesaf ar y rhaglen, bydd y Cadeirydd yn galw'r aelod yn ôl a'r swyddogion yn gweinyddu hynny.

- 3.9 Yn ystod y cyfarfod, os nad yw'r aelod yn siarad, gofynnir iddynt sicrhau bod y microffon wedi'i ddiffodd a'i droi ymlaen unwaith y bydd y cadeirydd yn gwahodd yr aelod i siarad. Gofynnir i aelodau osgoi rhoi'r sain yn rhy uchel, eistedd yn rhy agos i'r microffon, bod â dyfeisiadau electronig eraill ar agor yn ystod y cyfarfod neu symud papurau wrth y microffon, gan y gall yn achosi sŵn, a chreu problemau i'r cadeirydd a'r aelodau eraill. Dylai aelodau'r Cyngor/pwyllgor gadw eu camerâu ymlaen drwy'r amser er mwyn i'r cyhoedd eu gweld drwy gydol y trafodaethau a'r pleidleisio.
- 3.10 Caiff cadeiryddion pwyllgorau eu cefnogi'n llawn gan swyddogion Gwasanaethau Democrataidd, neu swyddog arweiniol y cyfarfod, er mwyn eu galluogi i gynnal y cyfarfod yn unol â'r Rheolau Trefniadol (Rhan 4.1 yng Nghyfansoddiad y Cyngor) ac egwyddorion y Protocol hwn.
- 3.11 Ar ddechrau'r cyfarfod, bydd y cadeirydd yn sicrhau bod y system yn caniatáu i bawb gymryd rhan. Bydd y cadeirydd hefyd yn:
- cyflwyno'i hun, aelodau'r Cyngor/pwyllgor, swyddogion sydd yn bresennol ac unrhyw gyfranogwyr eraill, er mwyn sicrhau bod y rheiny sydd yn gwyllo neu'n gwrando yn deall y gwahanol rolau a chyfrifoldebau
 - atgoffa ynghylch trefniadau'r cyfarfod (yn cynnwys materion technegol).
- 3.12 Cymeradwyir cofnodion ac eitemau i'w nodi drwy eu cadarnhau yn ystod y cyfarfod. Mae hyn yn golygu y derbynnir eu bod yn gywir oni bai bod gwrthwynebiad penodol.
- 3.13 Cynhelir pob pleidlais yn gorfforol drwy godi llaw neu drwy godi llaw rithiol os ydynt yn mynychu o bell. Cyhoeddir y canlyniadau pleidleisio, o blaid, yn erbyn ac ymatal, gan y cadeirydd cyn symud ymlaen i'r eitem busnes nesaf.
- 3.14 Oherwydd natur cyfarfodydd hybrid, bydd y cadeirydd yn defnyddio rhyddid llwyr wrth benderfynu ym mha drefn y caiff yr aelodau gyfle i gyfrannu i'r drafodaeth ar unrhyw eitem. Bydd y cadeirydd yn sicrhau bod pob aelod yn cael cyfle i gyfrannu i'r cyfarfod, yn unol â'r Rheolau Trefniadol yn y cyfansoddiad.
- 3.15 Bydd y cadeirydd yn caniatáu i swyddogion siarad, os ydynt yn dangos eu bod yn dymuno gwneud hynny.

- 3.16 Mewn perthynas ag adroddiadau eithriedig, gofynnir i aelodau bleidleisio ar weithredu'r eithriad yn gyntaf. Os caniateir eithrio adroddiad, yna rhaid i'r aelodau sicrhau eu bod yn glynu'n llym wrth baragraffau 3.6 a 3.7 uchod. Bydd y ddolen fyw ar gyfer y cyhoedd yn dod i ben cyn i'r eitem gychwyn ac mae'n bosib y bydd bwlch yn y cyfarfod i sicrhau nad ydi'r eitem yn cael ei recordio. Bydd swyddogion Gwasanaethau Democrataidd yn gweinyddu'r drefn yma. Bydd rhaid i unigolion heb ganiatâd i fod yn bresennol yn ystod yr eitem adael y Siambr/ystafell bwyllgor, a byddant yn cael eu tynnu o'r cyfarfod rhithiol gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd. Ni chaiff yr un aelod ffilmio, dynnu llun na gwneud recordiad sain yn ystod unrhyw ran o'r cyfarfod sy'n berthnasol i'r busnes eithriedig.
- 3.17 Os bydd unrhyw aelod yn colli cysylltiad wrth ymuno o bell, a bod hynny'n golygu nad oes cworwm, bydd yn rhaid i'r cadeirydd aros tan y gellir ailgysylltu â'r aelod, os yw hynny'n bosibl. Os nad yw hynny'n bosibl yna ni fydd y cyfarfod â chworwm ac felly bydd rhaid ei ohirio tan ddyddiad neu amser arall.
- 3.18 Bydd y Gwasanaethau Democrataidd, neu'r adran arweiniol yn y Cyngor, yn cysylltu â siaradwyr cyhoeddus cyn y cyfarfod, er mwyn gweld a ydynt yn dymuno mynychu wyneb yn wyneb neu o bell. Bydd y rhai sydd yn ymuno o bell yn cael dolen i ymuno â'r cyfarfod. Gwahoddir siaradwyr cyhoeddus i ymuno â chyfarfod pan fyddant yn yr 'ystafell aros' ond bydd rhaid iddynt ddiffodd y microffon hyd nes y'i gwahoddir i siarad gan y cadeirydd. Bydd y cadeirydd yn gwahodd pob siaradwr i ddechrau eu cyflwyniad ar yr adeg briodol. Dylid dilyn Protocol Siarad Cyhoeddus y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, ynghyd â Phrotocol Siarad Cyhoeddus y Pwyllgor Sgrwtini, fel y bo'n briodol.
- 3.19 Os oes unrhyw gwestiwn ynghylch cynnwys y Protocol, neu broblem gyda threfniadau gweinyddu cyfarfod hybrid yn ystod cynnal cyfarfod, bydd swyddogion Gwasanaethau Democrataidd wrth law i ddelio gyda'r sefyllfa. Cynigir hyfforddiant hefyd i aelodau yn ôl yr angen ar drefniadau ymuno a chyfrannu mewn cyfarfodydd hybrid neu rithiol.